

## TALABALARNING AKADEMIK VA IJTIMOY RIVOJLANISHINI QO‘LLAB-QUVVATLASHDA INDIVIDUAL PSYCHOLOGIYA YONDORISINING TA’SIRI.

**Celal Algan,**

*Nizomiy Nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti*

*Pedagogika va psixologiya mutaxassisligi magistranti*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada individual psixologiyaning asosiy tamoyillari doirasida talabalarni ta’lim jarayonlari bilan qanday integratsiyalash mumkinligi va individual psixologiyaning ularning academic va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga ta'siri ko'rib chiqiladi. Opportunities were provided for individual psychology for the students to improve their knowledge, to improve their knowledge, and to improve their health.

**Qualitative words:** Individual psychology, academic success, ijtimoiy moslashuv, ta'lim and that'qitish strategy

**Abstract.** In this article, how students can integrate with their educational processes within the framework of the basic principles of individual psychology, and the effect of individual psychology in supporting their academic and social development will be examined. The opportunities offered by the individual psychology approach will be evaluated for students to know themselves better, gain self-confidence and develop a sense of social responsibility.

**Keywords:** Individual psychology, academic success, social adaptation, education and training strategy

**Anotacy.** This is the status of the student. integrated into the unorganized processes рамках основных принципов индивидуальной психологии, а также влияние индивидуальной психологии на поддержку их academia and социального развития. This is the case, the pre-test Psychologists study the following себя, обрели уверенность в себе и развили чувство социальной ответственности.

**Ключевые слова:** Индивидуальная психология, academia успех, социальная адаптация, стратегия образования и обучения

## **Kirish**

Jamiyatni tashkil etuvchi shaxslar hayotida o'z qadrini his qilish ularni baxtli qiladi. Ehtiyojlar shaxsning o'z oilasiga, atrof-muhitga, jamiyatga qo'shadigan hissasi va kelajak maqsadlarini belgilashiga muhim ta'sir ko'rsatadi. Individual psixologiya - bu Alfred Adler tomonidan ishlab chiqilgan va ilgari surilgan psixologik yondashuv bo'lib, u ta'lim orqali har qanday muammoli xatti-harakatlarni bartaraf etishda "har kim hamma narsaga erisha oladi" deb hisoblaydi. Bu yondashuv shaxsning xulq-atvori, fikr va hissiyotlarini tushunishga qaratilgan o'ziga xos psixologik yondashuvdir. Har bir inson o'zining shaxsiy tajribasi va ijtimoiy muhiti bilan shakllanadi. Shaxsning so'zlari, haqiqiy xatti-harakati va hissiy munosabati uning tirikligini ko'rsatadigan vositalardir. Bu vositalar shaxsning xarakter tuzilishiga ko'ra o'zgaradi va turli muhitlarda turli ko'rinishlarda namoyon bo'ladi. Ijobiy so'zlar, harakatlar, his-tuyg'ular va xatti-harakatlarga ega bo'lish shaxsning o'zi bilan tinchlikda bo'lishiga yordam beradi va uning ijtimoiy moslashish qobiliyatini oshiradi. Bu hayotni mazmunli qilish va duch kelgan muammolarga qoniqarli echimlarni ishlab chiqarishga hissa qo'shadi. Shaxsning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy yaxlitligidagi muvaffaqiyati uning muammolarini hal qilish qobiliyati bilan o'lchanadi. Adler turli sabablarga ko'ra, unda rivojlanayotgan pastlik kompleksining ta'siri tufayli shaxsni ma'lum bir sohada muvaffaqiyatga erishishga intilishiga sabab bo'ladi. Bu tuyg'u shaxsning o'z motivatsiyasini ongli ravishda rivojlantirib, uni tirik saqlashini ko'rsatadi. Adlarning ustunlik kompleksi nazariyasiga ko'ra, shaxs buni o'zini pastroq his qilishdan kelib chiqadigan muammoning o'rnini qoplash ekanligini ta'kidlaydi. Bu holat shaxs hayotining mazmunli va maqsadli ekanligini ko'rsatadi[1].

Adlarning ta'kidlashicha, insonning barcha xatti-harakatlari maqsadga qaratilgan va maqsadga muvofiq ravishda sodir bo'ladi. Uning ta'kidlashicha, odamlar o'tmishdagi tajribaga emas, balki kelajak maqsadlariga muvofiq harakat qilishlari kerak. Shaxsning maqsadlari uning asosiy bilimlari, ko'nikmalari va hissiyotlari bilan chambarchas

bog'liq. Insonning ruhiy hayotiy xatti-harakatlari organizmning hayotiy xatti-harakatlariga o'xshaydi. Har bir aql o'zining hozirgi holatidagi kamchiliklar va qiyinchiliklarni baholaydi, aniq maqsadlarni qo'yadi va ularni bartaraf etish g'oyasiga ega. Bu holat shaxsda maqsad qo'yish g'oyasini rivojlantiradi va maqsadga erishish uchun kuchli motivatsiyani yaratadi. Agar maqsad haqida hech qanday tasavvur bo'lmasa, urinishlar va harakatlar o'z ma'nosini yo'qotadi. Maqsad qo'yish g'oyasi shaxs tomonidan harakat qilishni talab qiladi. Rivojlanish jarayonida bolaning qachon maqsadlar qo'yganini va maqsadni nazorat qilish orqali o'z harakatlarini amalga oshirishini tushunishimiz mumkin. Bola o'z maqsadini belgilashda turli xil aniq belgilardan foydalanadi. U tanlagan nishon ham uning ijtimoiy mavqeini aks ettirganini tushunishimiz mumkin.[2]

Jamiyatning asosiy bo'g'ini bo'lgan shaxsning o'z oilasi va atrof-muhit bilan hamnafas bo'lishi muhim ahamiyatga ega. Bu sog'lom jamiyatni yaratuvchi shaxsni nazarda tutadi. Ijtimoiy uyg'unlik - bu odamlar o'zlarining maqsadlariga muvofiq ehtiyojlarini qondirish uchun o'rnatadigan ijobiy munosabatlar va manfaatlar tartibini anglatadi. Inson dunyoga kelgan paytdan boshlab ijtimoiy mavjudotning a'zosi sifatida hayotni boshlaydi. Ular ijtimoiy qiziqish tuyg'usini boshdan kechirishadi, lekin bu qanday ifodalanishi har bir kishi uchun farq qiladi.[3] Odamlar ijtimoiy manfaatdorlik qobiliyati bilan tug'ilmaydi. Ular buni keyinroq olishadi. Ijtimoiy qiziqishning rivojlanishi amaliy hayotni talab qiladi. O'z oilasi, maktabi va atrofi bilan muloqotda bo'lgan shaxslar o'zlarining ijtimoiy qiziqishlarini rivojlantiradilar va o'zlarining muloqot salohiyati yordamida ijtimoiylashadilar. O'zini uyda jasur va o'ziga ishongan shaxslar hayot qiyinchiliklariga dosh bera oladigan kuchga ega va bu qiyinchiliklardan kelib chiqadigan fursat va imkoniyatlardan foydalanishlari mumkin. Ular o'zlari yashayotgan jamiyatda duch keladigan muammolarni oldindan ko'ra oladilar va o'zlarining engish qobiliyatlari bilan yechim ishlab chiqaradilar. Chunki ular jamiyatni tashkil etuvchi xususiyatlarni anglagan holda amaliy hayotning barcha jabhalarini baholash qobiliyatiga ega ekanligini anglagan holda harakat qiladilar. Muammoli bolalar, jinoyatchilar, ruhiy kasallar va giyohvandlar kabi guruhlar ijtimoiylik tuyg'usiga ega bo'lmagan shaxslardan tuziladi. Bu guruhlar nafaqat o'z muammolarini hal eta

olmaydi, balki jamiyatda muammolarni keltirib chiqaradi. Bunday hollarda ushbu guruhlariga psixologik muolajalar qo'llanilishi va ularni jamiyatga qayta integratsiyalashuviga harakat qilish kerak.

Oilalar o'z farzandlari bilan sog'lom va muntazam munosabatlarni rivojlantirishlari, bolaga sodir bo'layotgan voqealarga hamdard bo'lishga yordam berishlari va boshqa mavjudotlarning his-tuyg'ularini tushunishga harakat qilishlari kerak. Shaxsiy psixologiya bu masalalarda oilalarga yordam beradi. Ota-onalar kun davomida bolalarning maktabdagi tajribasini kuzatib borishsa, bu muammolarni hal qilishga yordam beradi va muvaffaqiyatli ishlashni qo'llab-quvvatlaydi. Oila bola bilan ijobiy muloqot o'rnatish orqali sodir bo'lgan voqealarga baho beradi va fikr-mulohazalar yordamida bolada o'ziga ishonch hissini uyg'otadi. Bu ularga ijtimoiy, jasoratli va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Oilangizni yarating Farzandlar tarbiyalanadigan xavfsiz muhit ularga o'zlarini samimiy ifoda etishlariga imkon beradi. Shunday qilib, bolalar boshdan kechirgan muammolarni ikkilanmasdan oilalari bilan baham ko'rish orqali yechimlarning bir qismiga aylanadilar. Oila a'zolarining bir-birlarini qo'llab-quvvatlovchi va foydali xatti-harakatlarini ijobiy his-tuyg'ular bilan ifodalashlari oilada yuzaga kelishi mumkin bo'lgan qayg'u, stress va boshqa muammolarni tez va ijobiy hal qilish bilan bog'liq. Bu holatni hisobga olsak, shaxslar ijtimoiy manfaat hissi bilan harakat qiladilar, deyish mumkin.[4] Bir nechta bolali oilalar, birgalikda yashash tufayli har bir bola turli xil jismoniy, aqliy va ijtimoiy farqlarga ega ekanligini va har xil ehtiyojlar, qiziqishlar va hissiy xususiyatlarga ega ekanligini kuzatishadi. Ana shu individual farqlar asosida shaxsning badiiy, sport va ilmiy qobiliyatlari ochilib, tegishli sohalarga yo'naltiriladi. Oilalar va ularning farzandlari o'rtasidagi bu munosabatlarning barchasi ular o'rtasida sog'lom va mustahkam munosabatlar o'rnatishga yordam beradi.

Maktab o'zining barcha bo'linmalari bilan o'quvchilarning akademik va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun to'g'ri va samarali yo'l-yo'riq ko'rsatishi va ularga guruhlarda va individual xususiyatlariga ko'ra maslahat xizmatlarini ko'rsatishi kerak. Individual psixologiya talabalarga maktab va kurs muammolarini hal qilishda

deyarli barcha darajadagi yo'l-yo'riqlarni taklif qiladi. Maktablar zo'ravonlikning oldini olish uchun eng mos muhitlardan biridir. Bu talabalarga yo'l-yo'riq xizmatlaridan osongina foydalanish va ruhiy salomatligini mustahkamlash imkonini beradi.[5] Shaxsiy psixologiya turli sabablarga ko'ra yuzaga keladigan psixologik muammolarni hal qilishda, shaxsiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashda, akademik va ijtimoiy ko'nikmalarning etarli darajasiga erishishda muhim yordam berishi mumkin. Yo'l-yo'riq bo'yicha mutaxassislar va maslahatchilar o'quvchilarning oilalari, do'stlari, maktabi va atrof-muhit bilan bog'liq muammolarini minimallashtirish va ularga sog'lom va qo'llab-quvvatlovchi ijtimoiy muhitni ta'minlash uchun individual psixologiya yondashuvini hisobga olgan holda echimlarni ishlab chiqadilar. Darslarni samaraliroq qilish va maktabni do'stlar va o'qituvchilar bilan munosabatlarda uyg'un muhitga aylantirishda muhim rol o'ynaydigan maktab aqliy, jismoniy, akademik va ijtimoiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashda kuchli vosita sifatida individual psixologiya tamoyillaridan foydalanishi mumkin.

Tuyg'ular, fikrlar va xatti-harakatlar bir-biridan mustaqil emas, balki murakkab munosabatlarda bo'lib, bir-biriga ta'sir qiladi. Ko'p omillar asosida rivojlanadigan his-tuyg'ular, fikrlar va xatti-harakatlar maqsadli mavzuga e'tibor qaratishni qiyinlashtirishi mumkin. Takroriy tajribalar insonning o'zini o'zi boshqarish qobiliyati orqali bu muammolarni engishga yordam beradi. Talabalarimizga qanday munosabatda bo'lishimizni bilish, xatti-harakatlarimiz haqida qaror qabul qilishni osonlashtiradi. Tuyg'ularning murakkabligi - bu bizning kayfiyatimizning biokimyoviy va ekologik omillari asosida paydo bo'ladigan psixofiziologik holat. Tuyg'ularni nazorat qilish odamlarning sog'lig'ini va sog'lom ijtimoiy munosabatlarni saqlab qolish qobiliyatini va buni amalga oshirish ko'nikmalarini ta'minlaydi. Zararli xulq-atvor va hissiy buzilishlarning oldini olishga qaratilgan tadqiqotlarda maktabdagi rahbarlikning muhimligini ta'kidlash, shu jumladan maktabga asoslangan aralashuv dasturlari va psixologik maslahatchilar uchun tavsiyalar berish individual psixologiya tomonidan taqdim etilgan imkoniyatlar bilan samarali natijalarni berishi mumkin.[6] O'quvchilarning maktabda o'z oldiga qo'ygan maqsadiga erishish, mas'uliyatni o'z zimmasiga olishi va obro'-e'tiborli shaxs bo'lib yetishishi borasidagi bilim, tajriba va

ko'nikmalarini shakllantirish ularning kasbiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Talabalarning hissiy va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun individual psixologiya tamoyillarini ta'lim bilan birlashtirgan maslahatchi hamrohligida individual maslahat xizmatlarini taqdim etadi. Talaba test tashvishini boshdan kechirayotganini bildirsa, maktab maslahatchisi tashvishni boshqarish usullarini o'rgatish va yordam berish uchun talaba bilan yakkama-yakka uchrashadi. Shaxsning o'quv strategiyasi o'quv faoliyati sifatida shakllantirgan ma'lum maqsadlarga muvofiq zarur ma'lumotlar va xatti-harakatlarning psixik jarayonlari va ularni o'ziga xos tarzda anglashi orqali shakllanadi.[7]

Talabalar jismoniy, aqliy va ijtimoiy ko'nikmalar kabi ko'p qirrali rivojlanishi uchun individual ta'lim strategiyalaridan ongli ravishda foydalansalar, ular egallashlari kerak bo'lgan bilimlarning ahamiyati va darajasini anglaydilar, mustaqil ta'lim qobiliyatiga ega bo'ladilar va o'quv faolligi va samaradorligini oshiradilar. Maktabdan tashqarida o'rganish osonlashadi, o'rganish yanada xilma-xil bo'ladi va o'rganish yanada qiziqarli bo'ladi. Turli xil uslublar turli va o'ziga xos o'rganish uchun imkoniyatlar beradi. Talabalarning o'z uslubiga mos keladigan turli xil ta'lim yo'llarini o'rganayotganda individual farqlarini bilish ularning shaxsiylashtirilgan ta'limini yaxshilaydi. Shaxsiylashtirilgan ta'lim odamlarga ma'lumotni tushunish, talqin qilish va harakatga aylantirish uchun keng imkoniyatlar beradi. Ushbu turdagi ta'limni individual psixologik maslahatlar yordamida yanada mustahkamlash mumkin.

Ta'lim va tarbiya jarayonida turli xil psixologik xatti-harakatlarga ega bo'lgan talabalarning ijtimoiy moslashuvi va muvaffaqiyatini ta'minlash uchun yuqori motivatsiya talab etiladi. Shaxslarning motivatsiya darajasini oshirishda maqsadlarga muvofiq istak va impulslarni faollashtirish va tegishli stimullarni taqdim etish muhimdir. Ota-onalar va o'qituvchilar o'z o'quvchilarining akademik samaradorligini doimiy ravishda yaxshilash uchun strategiyalarni yaratishlari kerak. O'qitishdagi muammoning bir qismi, ehtimol, talabalarni nimaga undayotganini tushunmaslikdir. Talabalarning qiziqishlari va ehtiyojlari, ularning munosabati va xatti-harakatlarining asosiy sabablaridan kelib chiqib, to'g'ri aniqlansa, ularda bilim olish uchun kuchli

motivatsiya bo'lishi kutiladi.[8] Yuqori motivatsiyani ta'minlashda o'qituvchilarning individual psixologiya tamoyillaridan foydalanish talabalar uchun shaxsiylashtirilgan o'quv muhitini yaratishga imkon beradi. Masalan, o'qituvchi sinfda har bir o'quvchining o'qish uslubini aniqlash uchun kuzatishlar va so'rovlar o'tkazadi. Ba'zi o'quvchilar vizual o'rganishga ko'proq moyil bo'lsa, boshqalari eshitish qobiliyatiga ega. Olingan ma'lumotlardan foydalanib, o'qituvchi kurs materiallari va faoliyatini diversifikatsiya qiladi. U vizual o'quvchilar uchun grafik va videolardan, eshitish qobiliyatini o'rganuvchilar uchun audio rivoyatlar, muhokamalar va o'yinlardan, jismoniy qobiliyatlari borlar uchun esa sport anjomlari va turli treklardan foydalanadi.

Maktablar oilalar tomonidan boshlangan ta'lim faoliyatini osonlashtirish, davom ettirish va rivojlantirish uchun zarur bo'lgan muassasalardir. Biroq, har bir maktabda bolalarga kerakli xulq-atvorni egallashga yordam berish imkoniyati mavjud emas. Garchi bu holatning turli sabablari bo'lsa-da, maktablar o'quvchilarga shaxsning bir butun sifatida qaralishi va xatolarni tuzatish mumkinligini tushunishi kerak. Bu erda eng muhim omil - o'qituvchilar. O'qituvchilar bolalarning xulq-atvoridagi qiyinchiliklarni ko'rish va oiladagi xatolarni tuzatish vazifasini mehr bilan o'z zimmalariga oladilar, ular yashayotgan jamiyat hayotiga moslashishga qaratilgan tarbiyaviy ishlarni olib boradilar.[9] Talabalarning oilalari bilan muntazam muloqotda bo'lgan o'qituvchi otalarga uyda ta'lim va ta'limni qo'llab-quvvatlash bo'yicha takliflar beradi. U o'qitadigan darslarga oid materiallar va o'yin turlari bilan o'quvchining darslarda ishtiyoqli rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'qishda erishilgan muvaffaqiyatlarni oila tomonidan e'tirof etilishini taklif qilish yoki sinfda "Muvaffaqiyat taxtasi" yaratish va talabalarning ismlari, ularning haftalik yoki oylik harakatlari va muvaffaqiyatlarini ko'rsatish ushbu doskada amalga oshirilishi mumkin. Bunday tadqiqotlar talabalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, motivatsiyasini oshiradi, ularning o'quv muvaffaqiyati va ijtimoiy moslashuvini tezlashtiradi.

Maktabda ijobiy sinf muhitini yaratish ta'lim va tarbiya jarayonlarining sog'lom rivojlanishi uchun doimo e'tiborga olinishi kerak bo'lgan masaladir. Talabalarning jismoniy, aqliy va ijtimoiy farqlarini hisobga olgan holda bir-biriga nisbatan rahm-

shafqat, hurmat, qat'iyat va mehr muhitini ta'minlash uchun o'quvchilarning xatti-harakatlarining asosiy sabablarini bilish kerak bo'lishi mumkin. Muammoni aniqlash bu muammoni hal qilishning eng muhim bosqichlaridan biridir. Keyinchalik, muammoni bartaraf etish va kerakli xatti-harakatlar yoki bilimlarni olish uchun samarali echimlar ishlab chiqariladi. Bir tomondan, o'qituvchilar o'quvchilarga bir-biriga yordam berish, hamkorlik qilish, muloqot qilish va muloqot qilish imkonini bersa, ikkinchi tomondan, o'z iste'dod va ko'nikmalarini o'z iqtidor va ko'nikmalarini o'rgangan bilimlari bilan kuzatish orqali o'qitish imkoniyatlariga aylantira oladi. o'tgan tajribalar. Ko'rsatilgan ijobiy xatti-harakatlar turli texnikalar, mukofotlar yoki maqtovlar orqali ularni qo'llab-quvvatlash orqali doimiy holga keltirilsa-da, salbiy xatti-harakatlarning asosiy sabablari aniqlanadi va ularni ijobiy xatti-harakatlarga aylantirishga harakat qilinadi.

Ko'pgina kattalar bolalardan o'z his-tuyg'ularini rivojlantirishni, jiddiy qarorlar qabul qilishlarini, xato qilmasdan, urinmasdan va takrorlamasdan o'rganishlarini va xatti-harakatlarini to'g'rilashlarini kutishadi. Bunday yondashuv o'quvchilarning o'ziga xos shaxsni shakllantirish qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi muqarrar. Talabalarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash Bolaga psixolog va ota-onalar rahbarlik qilishi, kuchli tomonlarini rivojlantirish va zaif tomonlarini bartaraf etishga harakat qilish kerak. Ba'zi talabalar ijobiy yoki salbiy xatti-harakatlarni namoyon qilganda, boshqa talabalar ushbu xatti-harakat bo'yicha o'zlarining o'tmishdagi tajribalariga asoslanib, echimlarni ishlab chiqishi mumkin. Har bir muammoni o'qituvchidan hal etishini kutish bolalarda dangasalik, tayyor vaziyatlarga ko'nikish, buyruq olish kabi turli muammolarni keltirib chiqaradi. Biroq, bola muammoni hal qilishda unga berilgan imkoniyat va imkoniyatlar bilan o'z qobiliyatini kashf etadi va rivojlantiradi. Muammolarni hal qilish orqali bola ham ichki, ham tashqi resurslardan qanday foyda olishni o'rganadi.[10]

Bugun biz bolalar maktabni boshlaganlarida ijtimoiy hamkorlikka emas, balki raqobatbardosh shaxs sifatida tarbiyalanayotganini ko'ramiz. Talaba butun maktab hayoti davomida bu musobaqadan ozod bo'ldi, deb bo'lmaydi. Raqobatchi fikrlash yordam berish yoki hissa qo'shish haqida emas, balki u olgan hamma narsa o'zi uchun degan fikrga ega. Bu holat talaba shaxsida ustunlik yoki pastlik hissi kabi muammoni

keltirib chiqarishi mumkin.[11] Talabalar o'zlarining va do'stlarining maktab va sinf muhitidagi ustunlik yoki pastlik tuyg'ularidan kelib chiqadigan muammolarni nazorat qilishni ta'minlaydigan yechimlarni ishlab chiqarish uchun individual psixologiya yondashuvi tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan echimlardan foydalanishlari mumkin. O'quvchilarda mas'uliyat hissini shakllantirish ularda empatiya, bir-biriga g'amxo'rlik, hamkorlik kabi o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. O'z-o'zini boshqarish qobiliyatini etarlicha rivojlangan talabalar; Bu o'z oilasi, do'stlari va ijtimoiy doirasi bilan munosabatlarini mustahkamlash orqali odamga o'zini ko'proq qadrlashiga yordam beradi. Ijtimoiy me'yorlarga mos keladigan usullardan foydalangan holda individual va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirishga harakat qiladi. O'z xatti-harakati chegaralarini biladi va ijtimoiy qadriyatlarga muvofiq harakat qiladi.

Natijada o'quvchilarning shaxsiy fazilatlarini, ijtimoiy moslashuvi va o'quv yutuqlari o'rtasidagi bog'liqlikni tekshirishda shaxsning mas'uliyat, xushmuomalalik, hissiy barqarorlik va ochiqlik kabi fazilatlarini o'quv yutuqlari bilan ijobiy bog'liqligi aniqlandi. Alfred Adlerning shaxsning hayoti, kechinmalari va ijtimoiy muhit bilan uyg'unligini bir butun sifatida ko'rib chiqadigan individual psixologiyaga yondashuvi shaxsning o'zi, uning ilmiy muvaffaqiyati va jamiyat bilan uyg'unligini ta'minlashda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarga muhim yechimlar beradi.

Shaxslarda tug'ilish paytida yoki undan keyin paydo bo'ladigan ustunlik yoki pastlik komplekslari ularning ma'naviy rivojlanishiga, xarakter tuzilishiga va ijtimoiy xulq-atvoriga ta'sir qiladi. Muammoni aniqlash uchun tadqiqotchilar tomonidan o'tkazilgan testlar natijasida ko'rilgan qiyinchiliklarni bartaraf etishda va ijobiy qobiliyatlarni rivojlantirishda individual psixologiya nazariyasini qo'llash talabalarning akademik va ijtimoiy rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi, deb hisoblanadi.

### **Faydalanilgan adabiyotlar:**

1- Selvi, K. (2018). Narsisistik shaxsiyat buzilishining Adlarning pastligi va ustunlik komplekslari nuqtai nazaridan tahlili: vaziyatni o'rganish. MIRROR Klinik Psixologiya jurnali, 5(1), 11-12.

- 2- Alfler Adler, Hayot fanlari, Atlantis nashriyoti, Izmir 2015, 9-11-bet
- 3- Aytekin, T. & Aytekin, H. (2023). Alfred Adlarning individual psixologiya nazariyasi va uning asosiy tamoyillari. Elektron respublika aloqa jurnali, 5(1), 40-47.
- 4- Manba, Ü. Shaxsiy psixologiyaga asoslangan ijtimoiy qiziqishni rivojlantirish psixota'lim dasturining o'smirlarning ijtimoiy qiziqishiga ta'siri.
- 5- Uzbas, A. (2009). Maktab maslahatchilarining maktabdagi tajovuz va zo'ravonlik haqidagi fikrlarini baholash. Mehmet Akif Ersoy universiteti ta'lim fakulteti jurnali (18), 90-110.
- 6- Misir, S. va Shumer, Z. (2021). Shaxsiy psixologiyaga asoslangan Internetga qaramlikning oldini olish bo'yicha tadqiqotlar (Adler yondashuvi): Maktablarda ijtimoiy qiziqish amaliyotining ahamiyati.
- 7- Yesilyurt, E. (2021). Ta'lim strategiyalari. OPUS – Jamiyat tadqiqotlari xalqaro jurnali, 18 (Ta'lim fanlari maxsus soni), 5120,5121. DOI: 10.26466/opus.901943.
- 8- Vulture, S. (2006). Ta'limda motivatsiya. Otaturk universiteti Kazim Karabekir ta'lim fakulteti jurnali, (13), 347-bet.
- 9- Alfler Adler, Biz nima uchun yashayapmiz, Atlantis nashriyoti, Izmir 2015, sahifa: 177-182
- 10- Alma Bingham, bolalarda muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish. MEB nashrlari 2019, Anqara, sahifa: 13
- 11- Alfler Adler, Biz nima uchun yashayapmiz, Atlantis nashriyoti, Izmir 2015, sahifa: 185